د نړۍ ۷ عجايبي

سرچينه:

بېلابېلې ويبپاڼې

Ketabton.com

ژباړن:

مختار احمد احسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نړۍ

عجايبي

سرچينه:
بېلابېلي ويبپاڼي

ژبــــاړن:
مختار احمد احسان

کال: ۱۳۸۹ل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چاپ حقوق د ژباړن سره خوندي دي.

د کتاب ځانګړني:

کـــــتـــــــــاب	::: د نړۍ اووه عجايبي
ســـــرچـــيــنه	::: ببلاببلي ويبپاڼي
ژبـــــــــاړن	::: مختار احمد احسان (۱۲)
د ژباړن بريښناليک	::: mukhtar.ehsan@gmail.com
دژبـــاړلــو نېټـــه	::: د ۲۰۰۹ زېږديز کال د ډسمبر مياشت
کمپــــوز او ډيـــزاين	::: پخپله ژباړن
انــلايــن چـــاري	::: لراوبر ډاټ کام – www.Larawbar.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالــۍ:

و ټولو هغو افغانانو ته چي دهیواد د لرغونو ودانیو، آثارو او موادو په خوندي کولو کي خپله ونډه اخلي.

مختار احمد احسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیــولیـک

تقریظ ۷

پخوانۍ اووه عجايبې ۱۰

د منځنيو پېړيو (۱۴۰-۵۰ ع) اووه عجايبې ۱۵

اوسنۍ (عصري) اووه عجايبې ۲۰

۱. چيچن ايتزا - میکسیکو ۲۲

۲. المسيح المخلص - برازيل ۲۷

۳. کولوسیوم – ایټالیا ۳۰

۴. دچين ديوال – چين ۳۴

۵. ماچو پيچو – پيرو ۳۹

۶. پترا – اردن ۴۳

۷. تاج محل – هندوستان ۴۸

سرچينې ۵۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ

بسم الله الرحمن الرحیم

ګران مختاراحمد احسان صاحب، سلامونه

ستا سی ژباړلی کتاب (د نړۍ ۷ عجایبی) چی زما د لیدو لپاره مو رالیږلی وو وکوت. خوښ می سو؛ یو دا ، څرنګه چی ددغو عجایبو ځینی ما خپله لیدلی دي نو ماته یې زما زاړه یادونه رایاد کړل. بل داچی، دداسی کتابونو لوستنه ګټور دي. ددغه کتاب د مندرجو عجائبو په لیدو او دهغو په باره کی د معلوماتو له لاري زموږ د وخت خلک د پخوانیو خلکو او واکمنانو عظیم الشان کار او ستر هوډ ګوري چی موږ ته یو درس او ځینی وخت عبرت دی. موږ ګورو چی ځینو واکمنانو د خپل جاه و جلال د ښوولو او د نورو د تعجیزولو لپاره محیر العقوله ماڼۍ، باغونه او بناوي جوړي کړیدي، ځینو بیا د خپل واک د تلپاته خوندي کولو په منظور د دښمن د راتلو په لار کی لوی او اوږده سنګري دیوالونه وهلی دي، ځینو د خپل دین او یا د خپلی معشوقې سره د بیکچه مینی په ثبوت کی بی مثاله ښکلی معبدونه، قبرونه او ماڼۍ درولی دي. که ځوک ښه ځیر سی ددې ټولو عجائبو د رامنځته کیدو اصلی محرک عشق دی. حضرت رحمان بابا څه ښه وایي:

د همهٔ مخلوقاتو پلار دی دا　　　　دا دنیا ده خدای له عشقه پیدا کړې

هو، دنیا له عشق او محبته پیدا سویده او د پرمختګ راز یې هم په همدې کې نغښتي دي. یو ماشوم د خپل مور و پلار د محبت محصول دي. دغه ماشوم د مور د مینې په غیږ کې او د پلار د مهربانۍ تر سیوري لاندي لوي سي، عالم سي، مجاهد سي، قهرمان سي، او د ولس غرقه بیړۍ د نجات ساحل ته ورسوي. شخصیت، عقیده، ټولنه، وطن، امت، انساني ارزښونه، او ... ټول په عشق و محبت لاسته راتلاي سي، ساتل کیداي سي او ځلیداي سي. عشق او محبت د ژوند محرک دي او هغه ته معني ورکوي. عشق دي چي په چا ځان او جهان پیژني. دا عشق دي چي خلک په ظاهره دناشوني او خطرناکه کار و سرته رسولو ته هڅوي او په کوي يې. دا عشق دي چي خلک و قرباني او سرښندني ته وربولي. دا عشق او محبت دي چي د آزادي د لاري یو مجاهد په تش لاس د یو لوي بیرحمه وسله وال

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځواک پر ټانکونو په خوشحالي ورزغلوي او د باروتو واسکت په اغوندي. دا عشق دی چی د نړۍ ډير عجايب او محيرالعقول يادګارونه يې منځته راوړيدي د کوم چی تاسی ځو نمونی راټولی کړيدي. د دغه کتاب مطالعه نوی نسل ته ښئي چی که څوک د ځان، ټولنی، امت او انسانيت جوړونه، ښيګڼه او غوړونه غواړي نو په کار ده چی د پوهی څنګته په ځان کی عشق پيدا کړي. عشق عجايب او په ظاهر ناشونی اسانوي.

تاريخونه دي جوړ کړي عاشقانو

هسي نه چي هر بزدله هوښيارانو

ګران مختاراحمد جانه ! زه تاسی ته د دغه کتاب د تأليف مبارکی وايم او د ورته نورو ګټورو کتابونو د ليکلو توفيق درته غواړم. إنه هو السميع الدعاء. درناوي

دکتور فاروق أعظم

کابل-۲۵ غبرګولی ۱۳۸۹هـش

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نړۍ اووه عجايبي

پـيــل

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخوانی اووه عجايبې

دنړۍ اووه عجايبې د نړۍ هغه اووه ځانګړي معمارۍ دي چې د جوړښت ، زړښت يا ښايست له پلوه د عجايبو په ليست کې درېدلي دي .
يونانيانو ته د ۷ عدد يوه ځانګړې معنی درلوده چې دبيلګې په توګه سره ۷ سيارې ، ۷ بېلابېل رنګونه، ۷ داونۍ ورځې، ۷ ساينسونه او داسې نور له ۷ برخو څخه تشکيل سوي شيان يادولائ سو. ځکه نو بايد دنړۍ دډېر و زياتو عجايبو معماريو څخه يوازې ۷ عجايبې ټاکل سوې وائ، هغه وو چې ددې معماريو لپاره د ۷ تعداد وټاکل سو .

پخوانی اووه عجايبې د تاريخي او يا کلاسيکي عجايبو په نامه سره هم يادېږي چې که څه هم دوې عجايبې د بابل اويزان باغونه او د خوفو هرم يې ديونانيانو لخوا نه وې جوړې سوې خو دا عجايبې ځکه په دې ليست کې شاملې وې چې د لوی سکندر لخوا يې د فتحه سويو سيمو د سرحدونو په دننه کې موجوديت درلود .

د پخوانيو ۷ عجايبو نومونه:

۱. په مصر کې د جيزه لوی هرم

۲. په عراق کې د بابل اويزان باغونه

۳. په يونان کې د زيوس (د يونانيانو رب الارباب) مجسمه

۴. په ترکيه کې د آرتميس معبد (کليسا)

۵. د "هاليکېړنېسکوس" په يوناني ښار کې د "ماوسولوس" مقبره

۶. په يونان کې د رودس مجسمه

۷. په مصر کې د اليکساندر برج

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. په مصر کې د جیزه لوی هرم

۲. په عراق کې د بابل اویزان باغونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

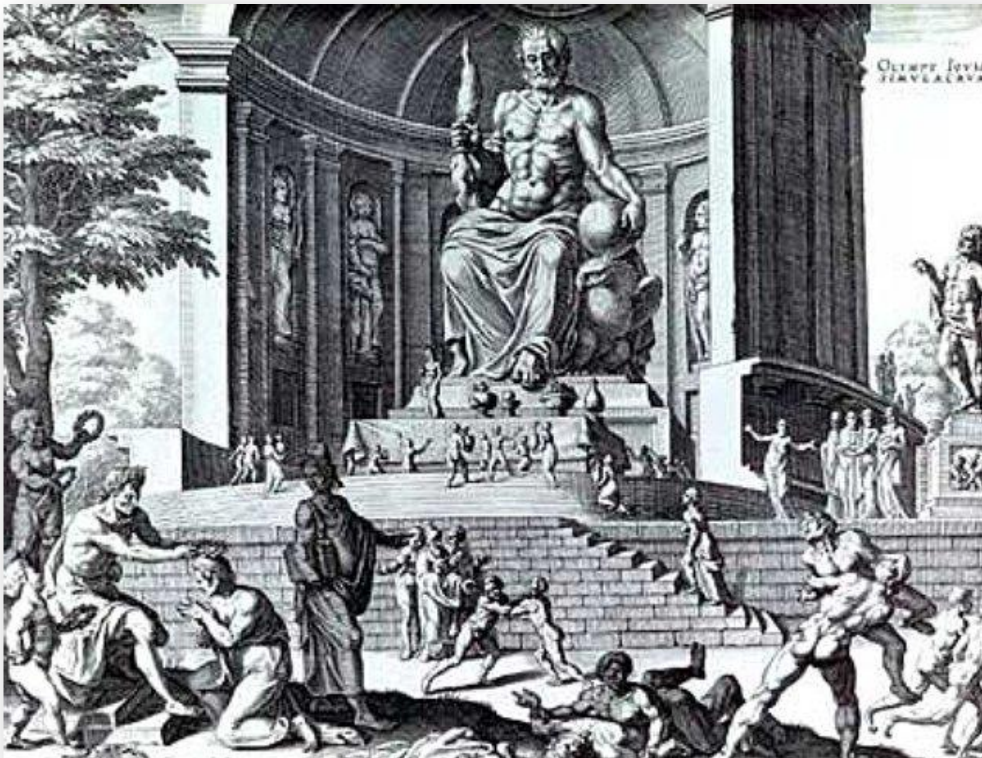

۳. په یونان کي د زیوس (د یونانیانو رب الارباب) مجسمه

۴. په ترکیه کي د آرتمیس معبد (کلیسا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵. د "هالیکېرنېسکوس" په یوناني ښار کې د "ماوسولوس" مقبره

۶. په یونان کې د "رودس" غټه مجسمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷. په مصر کي د اليکساندر برج

(c) ketabton.com: The Digital Library

د منځنیو پېړیو (۱۴۰-۵۰ ع) اووه عجایبي

د نړۍ د ۷ عجایبو د زیاترو لیستونو په اړه ویل سوي دي چي دا عجایبي په منځنیو پېړیو کي موجودي وې. په دې لیستونو کي یادي سوي زیاتره ودانۍ د منځنیو پېړیو څخه ډېر پخوا جوړي سوي دي. د منځنیو پېړیو د ۷ عجایبو لیستونه په بېلابېلو نومونو سره نومول سوي دي، لکه:

- د منځنیو پېړیو عجایبي (په دې عجایبو کي د عجایبو تعداد نامعلوم و.)
- د منځنیو پېړیو ۷ عجایبي
- د منځنیو پېړیو د فکر او د معماري فن عجایبي

د منځنیو پېړیو د ځینو بېلابېلو ۷ عجایبو نومونه:

۱. په انګلستان کي ستونهېنج (Stonehenge)

۲. د ایټالیا په مرکز روم کي کولوسیوم (Colosseum)

۳. په مصر کي د کوم هدیره

۴. د چین په شمال کي د چین دېوال

۵. په چین کي د "پرسلاین" برج

۶. په ترکیه کي هاجیه سوفیا

۷. په ایټالیا کي د پیزا برج

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. په انګلستان کې ستونهینج (Stonehenge)

۲. د ایټالیا په مرکز روم کې کولوسیوم (Colosseum)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳. په مصر کې د "کوم" هدیره

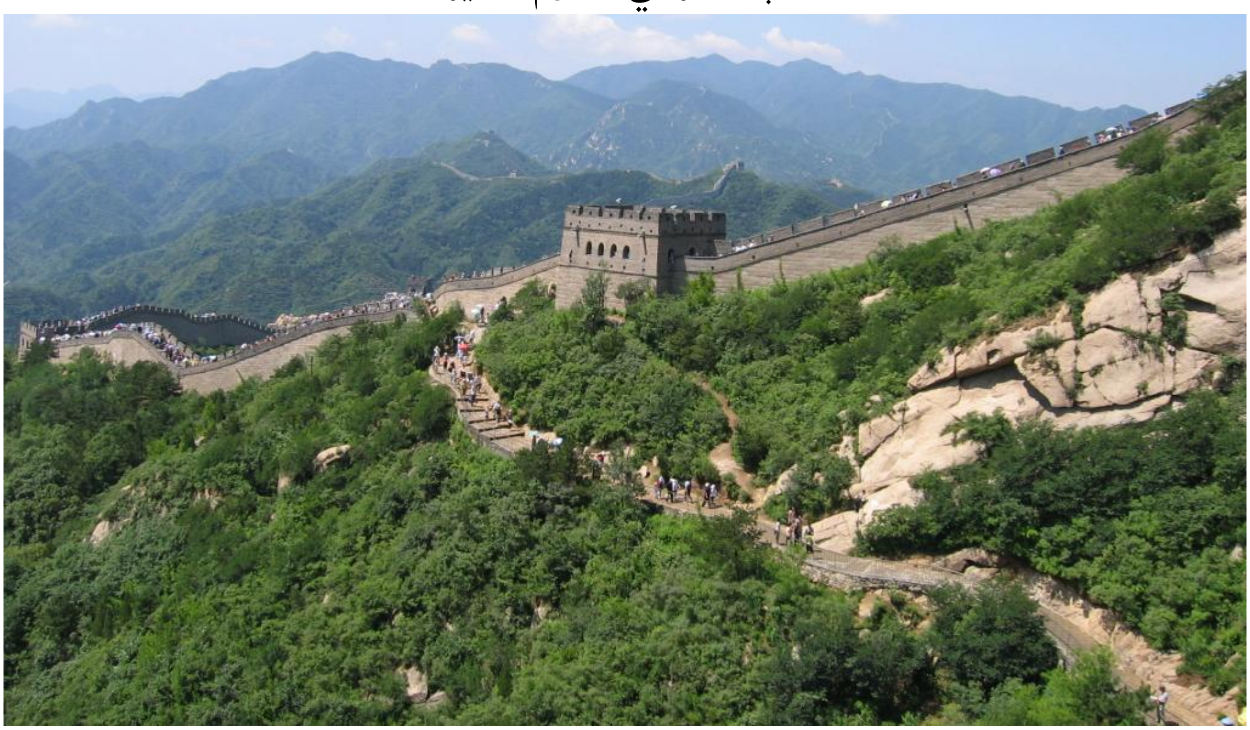

۴. د چین دېوال

(c) ketabton.com: The Digital Library

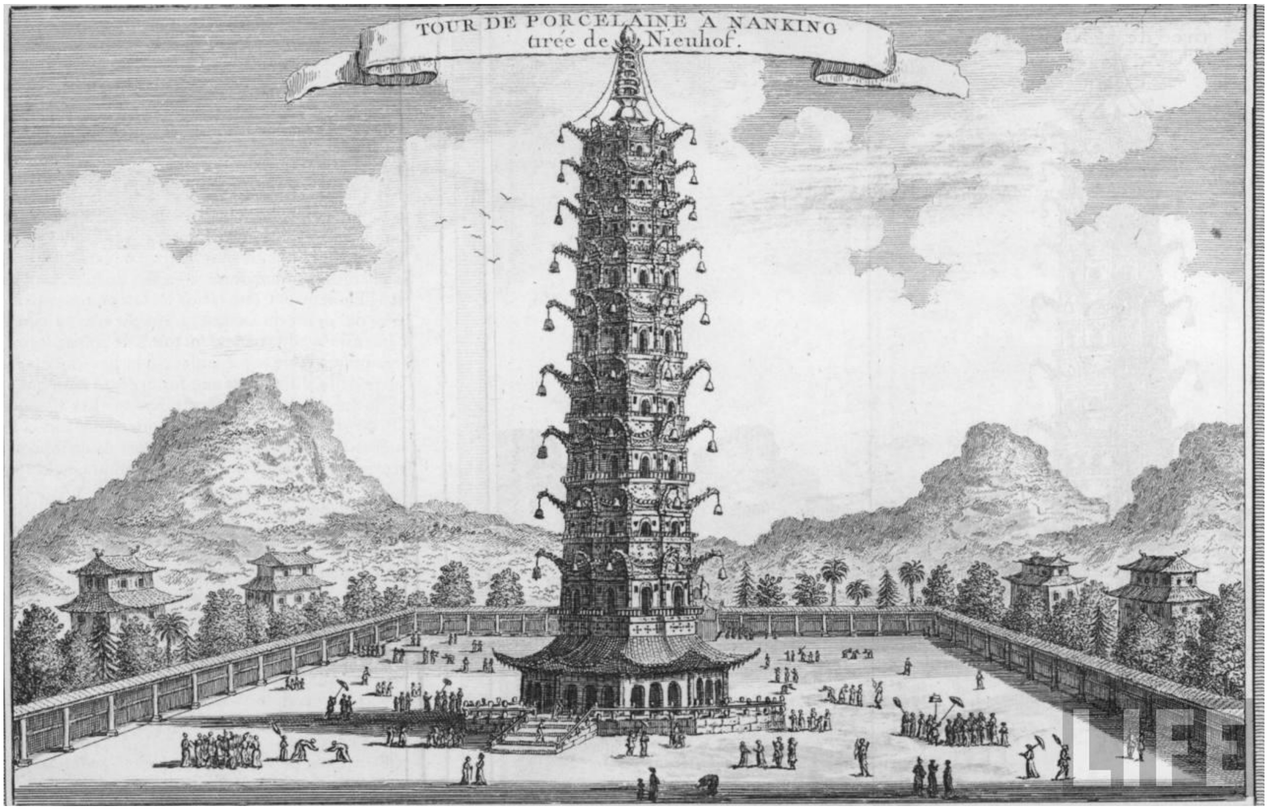

۵. په چین کې د "پرسلاین" برج

۶. په ترکیه کې "هاجیه سوفیا "

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷. په ایټالیا کې د "پیزا" برج

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوسنۍ (عصري) ۷ عجايبې

د ۷ عجايبو په ويبپاڼه کي د ۲۰۰۶ زېږديز کال د اګسټ په مياشت کي يو ليست، چي د نړيوالو تعجبه معماريو څخه ۱۴ په زړه پوري معمارۍ پکښې موجودي وې، په دې نيت پرليکه سو چي د نړۍ په ګوټ-ګوټ کي به ټول وګړي خپل دخوښې معماري يا ښايسته جوړ سوئ ځای انتخابوي او رايه به ورکوي، څو د رايي ورکولو وروسته ۷ زياتي رايي وړونکي معمارۍ د نړۍ د ۷ عجايبو په نامه سره ونومول سي.

د اوسني ۷ عجايبو دټولني په وينا په دې انتخاباتو کي تر سل ميليونو ډيرو وګړو دانټرنيټ او د موبايل د پيغام (SMS) له لاري خپلي رايې ورکړې چي په نتيجه کي يې لاندي ذکر سوي ۷ عجايبي د ۲۰۰۷ زېږديز کال د ۷ مياشتي په ۷مه نېټه د پرتګال په مرکز ليسبون کي اعلان کړل سوې:

۱. چيچن ايټزا – ميکسيکو

۲. المسيح المخلص – برازيل

۳. کولوسيوم – ايټاليا

۴. دچين ديوال – چين

۵. ماچو پيچو – پيرو (پيرو دجنوبي امريکا په لويديځ کي موقعيت لري.)

۶. پترا – اردن

۷. تاج محل – هندوستان

همدارنګه ددې ۷ عجايبو سره ترڅنګ په نړۍ کي د ډيرو نورو ۷ عجايبو ليستونه هم سته چي هر يو يې ځانته بېل نوم لري، دبېلګي په توګه د ځينو عجايبو دليستونو نومونه په لاندي ډول دي :

- د نړۍ ۷ طبيعي عجايبې

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د امریکا د نن ورځي نوي ۷ عجايبي
- د امریکا د ملکي انجینرانو ټولنه
- تر اوبو لاندي نړيوالي ۷ عجايبي
- د نړۍ ۷ صنعتي عجايبي
- د سفر نړيوال ۷ عجايبي: دا عجيابي بيا پر دوو برخو وېشل کيږي:
  - ۱. د سفر نړيوالي طبيعي ۷ عجايبي
  - ۲. د سفر نړيوالي مصنوعي ۷ عجايبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. چیچن ایتزا – میکسیکو

چیچن ایتزا د نړۍ د ۷ عجایبو څخه یو زړه راکښونکی تعجبه ځای دئ چې د ۲۰۰۷ زېږدیز کال د جولای دمیاشتي په ۷مه نېټه د پرتګال په مرکز لیسبون کي د رسمي مراسمو په ترڅ کي د نړۍ د تعجبه ځای په حیث اعلان کړل سو.

"چیچن ایتزا" د مایا دقوم یو دمهم ترینو او مشهوره ښارونو څخه یو ښار وو چي د "کوکولکان هرم" پکي واقع دئ. د کوکولکان هرم چي "ال کېستېیللو" هم ورته ویل کیږي ځیني ته ورته هرم دئ. دا هرم په میکسیکو کي یو دمشهور ترینه معماریو څخه شمېرل کیږي چي د مایا دقوم په مټ سره جوړ سوئ دئ. مایا دمیکسیکو په جنوب او د مرکزي امریکا په شمال کي اوسېدونکئ قوم دئ چي شمېر یې ۸ و ۹ میلیونو کسانو ته رسیږي.
د کوکولکان هرم هغه هرم دئ چي په څلورو خواوو کي یې ځیني جوړي سوي دي چي د هرې خوا ځیني یې بیا په خپل وار سره پوره ۹۱ ځیني لري؛ ټوله ۳۶۴ ځیني کیږي. ددې مشهوره هرم لوړوالی ۲۴ متره دئ چي دلوړي برخي په شمول یې لوړوالی ۳۰ مترو ته رسیږي. همدا راز ددې هرم پر سر یو معبد هم موجود دئ.
چیچین ایتزا د مایا (مایا هغه ځای دئ چیري چي د مایا قوم اوسیږي: مرکزي امریکا او جنوبي میکسیکو.) په شمال کي د کښتو اوارو مځکو سره یو سیمه ییز او مرکزي ځای وو چي بېلابېلي په زړه پوري او زړه راکښونکي معماری پکښي موجودي دي.

د چیچین ایتزا ځارنه او نظارت د میکسیکو د "INAH" موسیسې لخوا کیږي او مځکه یې د بربچانو د کورنۍ مځکه ده، خو ددې ځای کنډوالې او خرابې بیا فدرالي شتمنۍ دي.

په چیچن ایتزا کي د کوکولکان د هرم څخه ماسېوا نوري په زړه پوري ودانۍ هم موجودي دي چي په لاندي ډول دي:

- لرغون پېژندونکو په ایتزا چیچن کي د "میسوامېریکن بالګېم" لپاره ډېر میدانونه تشخیص کړي دي چي یو د هغو څخه "ګریټ بال کورټ (Great Ball Court)" نومیږي. دا میدان د

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوکولکان هرم د شمال لوېدیځ څخه په ۱۵۰ متري کي واقع دئ چي پخوا یو د غټ ترینو میدانونو څخه شمېرل کېدئ. لرغونی میدان ۱۶۶ په ۶۸ متره کي اندازه لري او شاوخوا دېوالونو یې ۱۲ متره (۳۹ فوټه) لوړوالی لري.

Great Ball Court

- په چیچن ایتزا کي یوه بله موجوده ودانۍ د "تزومپېنتلي" په نامه یادېږي.
- اوساریو: دا د کوکولکان هرم ته ورته هرم دئ چي پر سر یې یو معبد موجود دئ او ؤ څلورو خواوو ته ځیني لري. ددې هرم په مرکزي برخه کي یو غار موجود دئ چي ۱۲ متره (۳۹ فوټه) ژوروالی لري. دا غار د ۱۸۰۰ زېږدیز کال په شاوخوا کي د "ایډوارډ ایچ تومپسن" لخوا کیندل سوئ دئ. کله چي نوموړي هلته سکلیټونه، طلا او مرۍ پیدا کړې نو یې دا ودانۍ د (The High Priests' Temple) په نامه سره ونومول.

د چیچن ایتزا د نامه معنی:

د چیچن ایتزا چي په انګلیسي ژبه سره (Chich'en Itza) لیکل کیږي معنی {د ایتزا د څاه په خوله کي} ده. د چیچن کلیمه د (Chi) او (Ch'en) څخه تشکیله سوې کلیمه ده چي د (Chi) معنی {خوله یا څنډه} ده او (Ch'en) د {څاه} معنی ورکوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاته سوه دا يتېزا کليمه: ددې کليمې ټکي په ټکي معنی (د اوبو جادوګري) ده خو دا د يوه قوم نوم هم دئ چې د شمالي جزيرې سياسي او اقتصادي واک او اختيار يې ځانته خپل کړئ وو.

تاريخ:

د "يوکېټن" (د ميکسيکو د ۳۱ ايالتونو څخه يو ايالت دئ) په شمال کي يوه وچه پرته ده چي پکښې ټول رودونه ترمځکي لاندي بهيږي. هلته دوه غټ طبيعي ژور ځايونه موجود دي چې د سينوټس (Cenotes) په نامه سره يادېږي. په دې ځايونو او د چيچن په شاوخوا کي بې اندازې زياتي اوبه سته چي د تصفيې لپاره مناسبي وي. ددې دوو سينوټسونو څخه د "ساګرېډو سينوټس" په نامه څاه ته ورته ځای ډېر شهرت لري.

د بعضو سرچينو له مخې د ميلاد څخه مخکي د مايا قوم ددې سينوټسونو په شاوخوا کي قربانۍ ورکړي دي.

سرچينې زياتوي چي د ۱۹۰۴ زېږديز کال څخه تر ۱۹۱۰ زېږديز کاله پوري د "ساګرېډو سينوټس" د پاکېدو پر مهال په چيچن ايتېزا کي طلا، پشم، شنه کاڼي، کولالي او د انسان د بدن خاوري سوی برخي موندل سوي دي.

د ساګرېډو سينټوس

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کوکولکان هرم

د چیچن ایتزا مرکزي نقشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کوکولکان د هرم ختیځ خوا

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲. المسیح المخلص – برازیل

"کریستېد ریډییمر(Christ the Redeemer) "د برازیل د "ریو د جېنایرو " په ښار کي د نړۍ په کچه د عیسی مسیح یوه مشهوره مجسمه ده چي د "کورکواډو " د غره پر څوکه د "تیجوکا فورېسټ" په ملي پارک کي موقعیت لري. د کورکواډو غر د ۷۰۰ مترو (۲۳۰۰ فوټو) په اندازه جګوالی لري.
نوموړې مجسمه ۳۰ متره (۹۸ فوټه) پلنه او ۲،۳۹ متره (۱۳۰ فوټه) جګوالی لري چي وزن یې ۶۳۵ ټنو ته رسیږي. د "بولیویا " د "کوچاباامبا " په ښار کي تر دې مجسمې یوه بله جګ ترینه مجسمه موجوده ده چي نوم یې "کریسټو د لا کونکورډیا " دئ. دا مجسمه بیا ۴۴،۴۰ متره (۷،۱۳۲ فوټه) جګه او ۲۰،۳۴ متره (۲،۱۱۲ فوټه) پلنه ده.
خو د کریستېد ریډییمر مجسمه د برازیل د کاتولیک لپاره یو ډېر مهم سمبول او رمز وو او اوس هم دئ. دا مجسمه د کانګریټو او نورو ټینګو موادو څخه جوړه سوې ده.

د کورکواډو د غره پر سره دیوې جګي مجسمې د جوړولو نظر په لمړي ځل د ۱۸۵۰ زېږدیز کال په نیمایي کي رامنځته سو، دا هغه وخت وو کله چي کاتولیکي ملا "پیډرو ماریا بوس " د شهزادګۍ ایزابېل څخه درخواست وکړ چي نوموړې دې د یوه ستر مذهبي منار د جوړولو په برخه کي مالي مرسته وکړي. شهزادګۍ ایزابېل و دې نظریې ته د عملي بڼې ورکولو په اړه هیڅ فکر ونه کړ. کله چي د دولت او کلیسا ترمنځ په ۱۸۸۹ زېږدیز کال کي د جلاوالي قومانده رامنځته سوه نو دا پلان په مکمله توګه سره پاته سو.

ورپسې دوهم پیشنهاد د کاتولیک "سیرکل آف ریو " په واسطه سره په ۱۹۲۱ زېږدیز کال کي وسو چي د غره پر سر به یوه مجسمه جوړوي. د کاتولیک دې ډلي د (Semana do Monumento) په نامه سره یو پروګرام جوړ کړ خو د خلګو څخه لاسلیکونه ټول کړي چي د دې مجسمې د ودانولو کار به حمایه کوي. همدا راز د دې پروګرام هدف د خلګو هڅول هم وه، څو خلګ خپله هم تر خپله وسه مالي مرسته وکړي. ویل کیږي چي د برازیل کاتولیکانو د دې مجسمې په جوړولو کي تر ټولو زیاتي مالي مرستي کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مجسمې په ډيزاين کې په پام کې نيول سوې وه چې د عيسوي مذهب نښه به پکښې موجوده وي او د عيسی مسيح په لاسونو کې به د نړۍ نقشه وي. خو په پای کې د ټولو مشورو څخه وروسته انتخاب په دې ډول سو چې په مجسمه کې به عيسی مسيح ولاړ وي او دواړه لاسونه به يې خلاص نيولي وي.

د انجينر "هايټور ډا سيلوا کوسټا "لخوا ددې مجسمې ډيزاين جوړ سو او د مجسمې کاڼي توږونکی (سنګ تراش) يې فرانسوی کاڼي توږونکی "پاول لانډوسکي "وو. ددې ښکلي او زړه راکښونکي معمارۍ جوړښت نهه کاله په بر کې ونيول (د ۱۹۲۲ زېږديز کال څخه بيا تر ۱۹۳۱ زېږديز کاله پوري).

د مجسمې ټوله مالي لګښت ۲۵۰۰۰۰ ډالره وو او د ۱۹۳۱ زېږديز کال داکتوبر دمياشتي په ۱۲ نېټه چې د ۱۳۱۰ زېږديز کال د ميزان دمياشتي د ۱۹ نېټې سره سمون خوري پرانستل سوه. ويل کيږي چې په دې ورځ مجسمه بايد د يوې بېړۍ په وسيله سره روښانه سوې وائ خو د خرابي هوا له کبله مجسمه په "ريو "کي د کارکوونکو لخوا روښانه سوه.

د ۲۰۰۶ زېږديز کال داکتوبر په مياشت کي چې د "کريسټ د ريډييمر "د مجسمې ۷۵مه کليزه وه د "ريو "د ښار ستر پادري "کارډينل ايورسبيو اوسکار شايد "تر مجسمې لاندي يوه وړه کليسا په نښه کړه چې په نتيجه کي يې ټولو د کاتوليک مذهب لارويانو ته اجازه ورکړه سوه چې هلته د ماشوم د تعميد غسل او د واده مذهبي مراسم ترسره کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳. کولوسیوم – ایټالیا

کولوسیوم یا "رومن کولسیوم" چي لومړی د "فلاوییین امپیتیاتر" په نامه سره یادېده د ایټالیا د مرکز د روم په مرکزي برخه کي موقعیت لري. کولوسیوم یو "آمپي تیاتر" یعني یو سټیډیوم ته ورته میدان دئ چیري چي په زرهٔ پوري کنسرټونه او د سپورټ په شمول زیات نور مراسم تر سره کیږي. دا تیاتر چي د رومي معماری او رومي انجینری یو دبهترینو ودانیو څخه شمېرل کیږي د روم په امپراطوري کي تر ټولو غټ ترینه تیاتر دئ. د آمپي تیاتر کلیمه چي په رومي ژبه یې داسي (Amphitheatrum Flavium) لیکي د دوو رومي امپراطورانو "وېسپاسیین" او "ټیټوس" د کورنۍ د نامه څخه تشکیله سوې کلیمه ده.

ددې ودانی کار د میلاد څخه وروسته د۷۰م او ۷۲م کال په منځ کي د "وېسپاسیین" د امپراطوری په دوره کي پېل سوئ دئ چي د میلاد څخه وروسته یې په ۸۰م کال کي، د "ټیټوس" دامپراطوری په دوره کي، کار پای ته ورسېد ، خو د یوولسم رومي امپراطور "ډومیشین" په دوره (۸۱-۹۲) کي یې سمون سوئ او بعضي بدلونونو پکښې رامنځته سوي دي. هېره دي نه وي چي د کولوسیوم د پرانستلو په مراسمو کي ببلابېلو لوبو تقریبا سل ورځي ادامه درلودله.

کولوسیوم چي د هګۍ شکل ته ورته بڼه لري ۱۸۸ په ۱۵۲ مترو کي مځکه اشغال کړې چي محیط یې ۵۲۷ متره مربع ته رسیږي. ددې ودانۍ بهرني دېوالونه ۳ قطاره لري چي هر قطار یې بیا په خپل وار سره نیمي دایرې ته ورته ۸۰ ګولایاني لري. په ودانۍ کي ۷۲ د داخلیدو دروازې موجودي دي او دننه پکښې ۵۰۰۰۰ تماشه چیان ځایېدلائ سي.

کولوسیوم په پخواني روم کي د "کلاسیکل میتولوژي" پر بنسټ د ډرامو، اعدام، دحېوان دښکارولو او بعضو نورو شیانو سره ترځنګ د پخواني روم د مقابلو (Gladiatorial contests) لپاره استعمال کېده. د پخواني روم د مقابلو (contests Gladiatorial) مقصد د خلګو یا تماشه چیانو ساعت تېرۍ وو چي یوه سړي به د یوه بل کس او یا حیوان سره جنګ کاوه. ددې څخه زیاته موده وروسته د کولوسیوم څخه د ورکشاپو، د نظامي او جنګي کلا او بعضي نورو کارونو لپاره استفاده کېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځینو سرچینو له مخي اټکل کیږي چي په کولوسیوم کي د کولوسیوم دګېمونو (لوبو) له امله پنځه سوه زره انسانان او د یوه میلیون په شاوخوا کي حیوانان له منځه تللي دي.

د ۱۲مي او ۱۷مي پېړۍ په شاوخوا کي په کلیسا پوري اړوندو ادارو امر وکړ چي د پراخ کولوسیوم څخه دي په یوه داسي ډول استفاده وسي څو د وطن اقتصادي وضعه نوره هم ښه سي. هغه وو چي د رومن کاتولیک مذهب لوی پېشوا "پوپ سیکسټوس" یو نوی پلان جوړ کړ چي د کولوسیوم څخه به د وړۍ فابریکه جوړوي څو په روم کي د ټولو زنا کونکو (فاحشو) لپاره د کار زمینه مساعده کړي.خو دا چي نوموړی دد ې پیشنهاد د وړاندي کولو څخه وروسته په لنډ وخت کي د نړۍ څخه وکوچېد نو د کولوسیوم څخه د وړۍ کمپنۍ جوړه نه سوه.
وروپسې په ۱۲۷۱ زېږدیز کال کي "کېرډینل التېئري" په کولوسیوم کي د غوییانو د جنګولو اجازه ورکړه چي حالات یې نور هم ککړ کړل.

په ۱۷۴۹ زېږدیز کال کي "پوپ بېنېډیکټ XIV " د یوې رسمي کلیسا د پالیسی په حیث دا تصدیق کړه چي د کولوسیوم څخه په پخوا وختونو کي د یوداسي ځای کار اخیستل کېده چیري چي به عیسویان له منځه تله او ویجاړېده. دد ې حکم د صادرولو په نتیجه کي په کمه موده کي په کولوسیوم کي ښکار منع کړل سو. "پوپ بېنېډیکټ XIV "د کولوسیوم څخه د (Passion of Christ = د عیسی سره مینه) تعمیر په شاني کار اخیسته او د صلیب په شاني یې زیات نور مرکزونه هلته جوړ کړل.
د کولوسیوم څخه ډېرو امپراطورانو او ولسمشرانو د خپلي خوښي کار اخیستئ دئ چي په نتیجه کي یې هلته بېلابیلي پیښې واقع سوي دي.

د ډېرو لاریونو سره ترڅنګ په ۲۰۰۰ زېږدیز کال کي د اعدام پر ضد غټ لاریونونه هم د کولوسیوم مخته وسوه.

دا مشهوره او زړه ته راکښونکې ودانی نن سبا د روم د مشهوره ترینو سېل ځایونو څخه شمېرل کیږي چي هر کال په زرګونو ګرځندویان ورځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په روم کي د يوه باغ څخه د کولوسيوم منظره

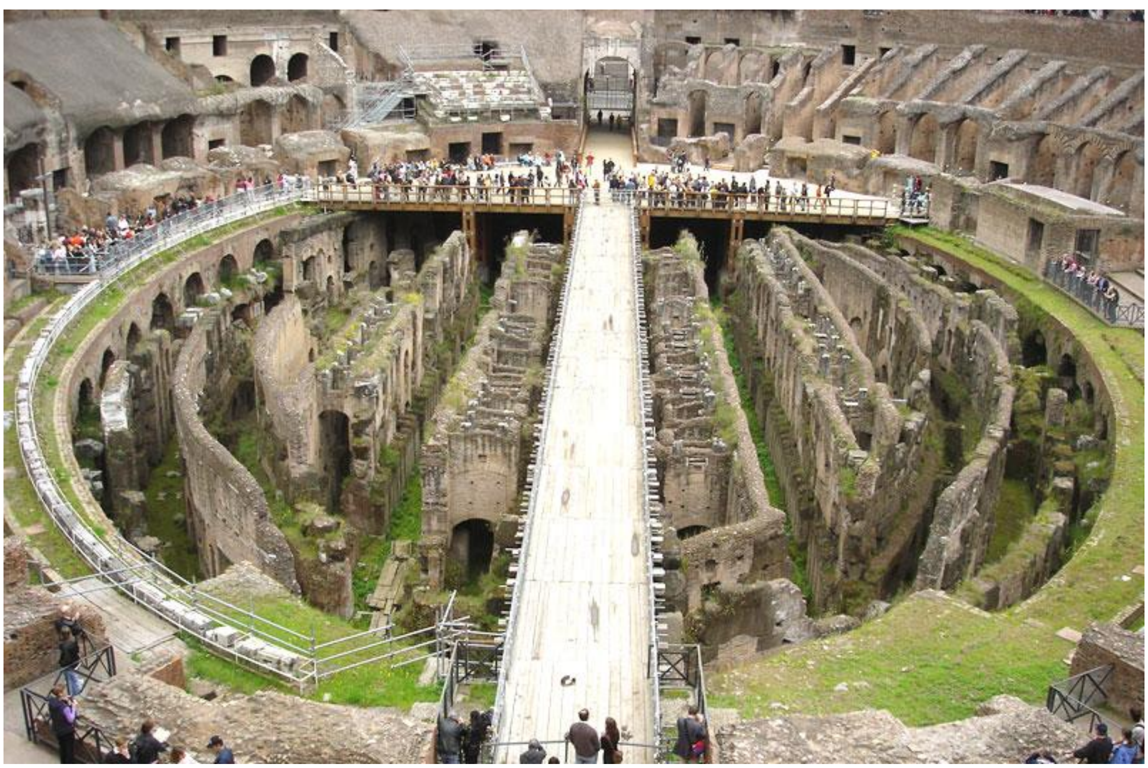

د کولوسيوم دننه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کولوسیوم په شپه کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴. د چين ديوال – چين

د چين ستر دېوال د چين په شمال کي يو ډبرين او خاورين دېوال دئ چي د ميلاد څخه مخکي د پنځمي او شپاړلسمي پېړۍ په منځ کي جوړ سوئ دئ. دېوال په دې نيت جوړ کړل سو چي د بېلابېلو پادشاهي دورو په جريان کي به د چين د امپراطورۍ د شمالي سرحدونو دفاع کوي. د چين د ستر دېوال څخه ماسېوا د پنځمي پېړۍ څخه را پد ېخوا راز-راز نور د دېوالونه هم معمار سوي دي چي د چين د ستر دېوال سره په مقايسه يې کيفيت ښه نه دئ، د ېېلګي په توګه سره د چين د امپراطور "قين شي هوانګ" په امر جوړ سوئ دېوال يادولائ سو چي د ميلاد څخه مخکي د ۲۰۲ او ۲۲۰ کلونو په منځ کي جوړ سو.

د چين دېوال په ختيځ کي د "شانهاګوان" څخه بيا په لوېديځ کي تر "لوپ نور" پوري غځېدلئ دئ. د لرغون پېژندني پراخي سروې د عصري پرمختللو تخنيکونو په وسيله سره په تيرو نژدې وختونو کي دا معلومه کړه چي دا دېوال ۸۸۵۱،۸ کيلو متره (۵۵۰۰،۳ ميله) اوږدوالی لري. ددې فاصلې څخه يې د ۶۲۵۹،۲ کيلو مترو (۳۸۸۹،۵ ميلو) په اندازه برخه خپله دېوال نيولې، د۳۵۹،۷ کيلومترو (۲۲۳،۵ ميلو) په اندازه برخه يې مرچلونو او د پاته ۲۲۳۲،۵ کيلومترو (۱۳۸۷،۲ ميلو) په اندازه برخه يې طبيعي او دفاعي سيمو، لکه غونډيانو او سيندونو، اشغال کړې ده.

د چين د دېوال لنډه تاريخچه:

چينايان د ميلاد څخه مخکي په اتمه پېړۍ کي د "دوبي او د مني" په دوره کي لا د دېوال د جوړولو تخنيکونو سره بلد وه. د ميلاد څخه مخکي د پنځمي پېړۍ څخه بيا تر ۲۲۱ پېړۍ پوري د "قي" او "ژاو" دولتونو يو پلان جوړ کړ چي د خپل هيواد د سرحدونو دفاع به په يوه ډېره بهترينه او فوق العاده توګه سره کوي. د هغوی نظر داوو چي يو داسي شی به جوړوي چي د کوچنيو حملو او د تورو د جنګونو په مقابل کي ښه رول ولوبوي.
"قين شي هوانګ" چي کله ټوله مخالف ايالتونه فتح کړل نو يې د ميلاد څخه مخکي په ۲۲۱ کال کي ټوله چين سره يو کړ او د "قين د کورنۍ (Qin Dynasty) "بنسټ يې کېښېښود. امپراطور د خپلي امپراطورۍ د دفاع په خاطر امر وکړ چي يو نوی دېوال بايد جوړ کړل سي چي د شمال نوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پولي او سرحدونه د نورو سنګرونو سره ونښلوی څو د شمال څخه د "کسیونګنو" د وګړو د راتګ مخه ونیسي. دد ېوال د جوړولو په پېل کي لومړی یوازي د خاوري څخه کار اخیستل کېده خو د وخت په تېرېدو سره د کاڼو او ډبرو څخه هم ګټه پورته سوه چي د ډبرو څخه د استفادې سره سم یې د ځارني برجونه ورغول.
په ډېرو سختو حالاتو کي تر یونیم میلیون زیاتو وګړو دد ېوال په جوړولو کي ونډه واخیسته او همدا راز ویل کیږي چي په هر متر کي یوه کس خپل ژوند دلاسه ورکړئ دئ.

د "ټانګ د کورنۍ (Tang Dynasty) " په وخت کي د ېوال د خطر سره مخ وو خو د ۱۳۶۸ او ۱۷۴۴ زېږدیز کال په منځ کي د "مینګ د کورنۍ (Ming Dynasty) " په دوره کي د د ېوال د بیا جوړوني پروژې پېل او پای ته ورسېدې او علاوه پر دې د ېوال نور هم اوږد کړل سو. همدا شان په دې زمان کي دد ېوال په شاوخوا کي جلا او ټوټې-ټوټې جوړ سوي د ېوالونه هم د دې ستر د ېوال سره یوځای سول.
د چین د په زړه پوري او زړه راکښونکي ستر د ېوال ساتنه د شاوخوا زرو کلاوو او د ځارنو د برجو څخه کېده. کله چي به د دښمن قواوي و د ېوال ته رانژدې کېدې نو به دد ېوال ساتونکو د پروړو، انبارو او لرګو څخه اور بلاوه څو د دښمن مخه ونیسي او دښمن ته زیان ورسوي.

سل کاله وروسته لا دهون نژاد ماته نه وه خوړلې، هغه وو چي "مینګ" د مغولو او مانشو (Manchus) سره نابوده جنګونه وکړل. دیادوني وړ ده چي مغول او مانشو د هون د نژاد د نسل څخه شمېرل کیږي. خو د وخت په تېرېدو سره اخیر د چین د ستر د ېوال کار پای ته ورسېد او د ېوال، دد ېوال جوړونکو او د دې د ېوال بنسټ اېښودونکو د چین او دنړۍ په تاریخ کي ځان ته ځای خپل کړ. هېره دي نه وي چي د د ېوال د کار د تمامېدو څخه وروسته کوچیانو ته په جایزه کي په زرګونو کیلومتره مربع مځکه ورکول سوه.

اوس د ېوال په ډېرو ځایونو کي ویجاړ دئ چي له امله یې ګرځندویان اجازه نه لري چي دد ېوال په ځینو ځانګړو او نیم-ویجاړ ځایونو کي وګرځي.
د ېوال په لسګونو غټي دروازې لري چي په ختیځ کي یې د "بوهایي" د سیمي د سرحد سره د "شانهایګوان" په نامه یوه دروازه موجوده ده او په لوېدیځ کي یې د "جیایوګوان" په نامه دروازه موقعیت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لمرلوېدو پر مهال د ستر دېوال منظره

د (Qin Dynasty) د ستر دېوال نقشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

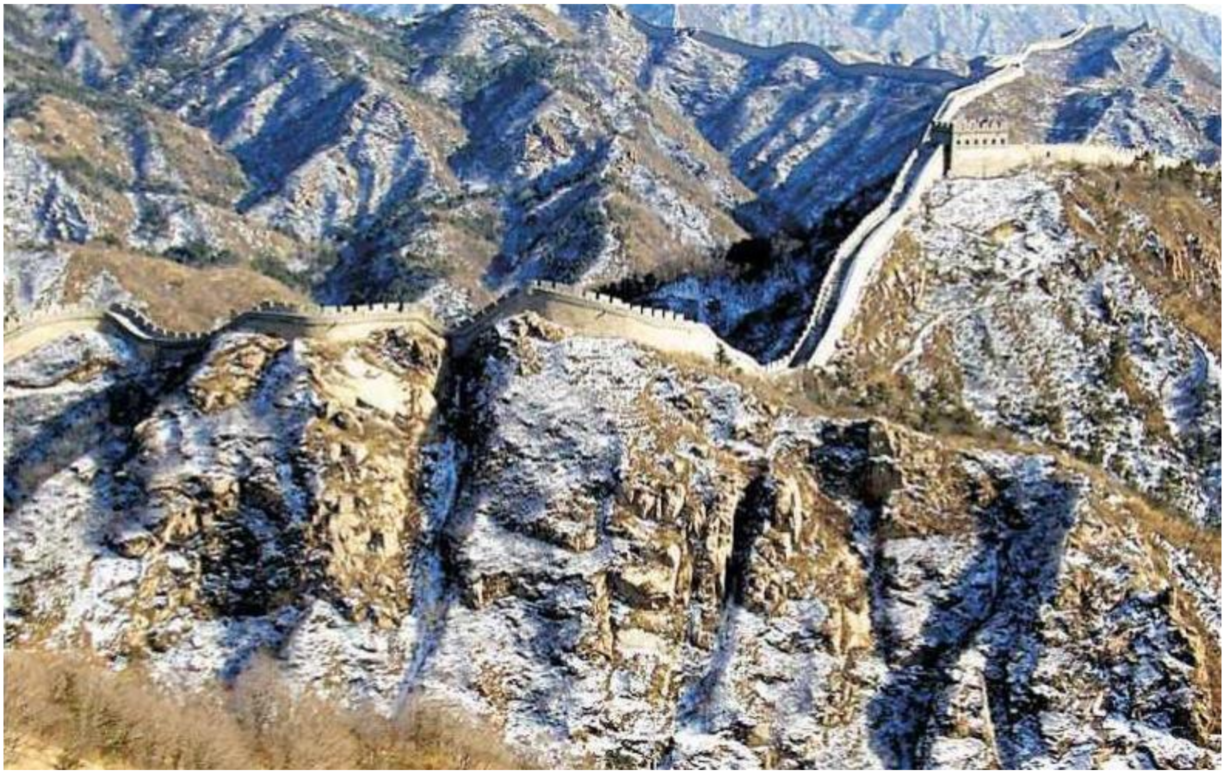

د ژمي په موسم کي پېکينګ ته نژدې د چين د ستر دېوال يوه برخه

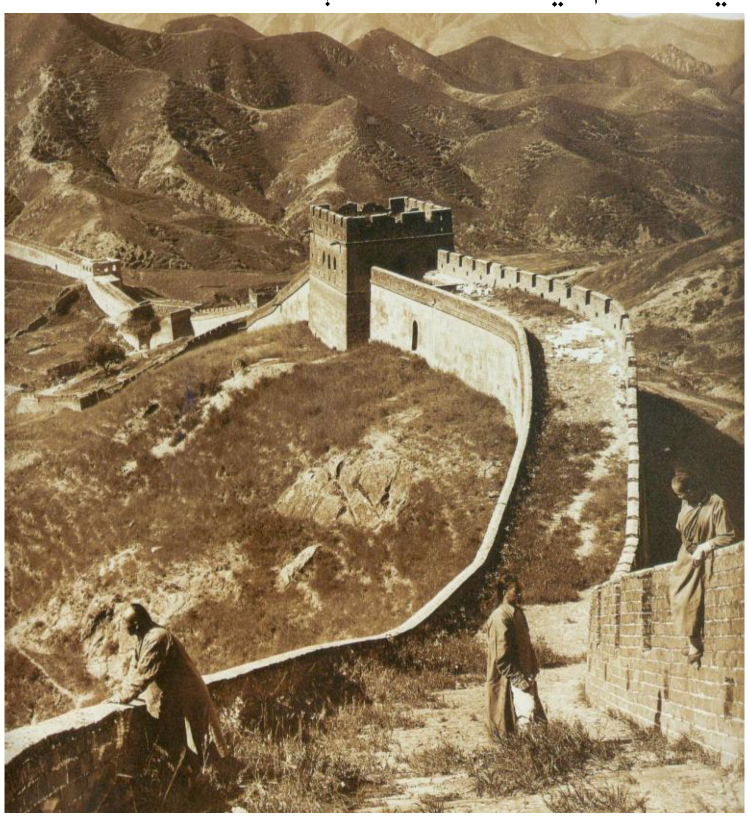

په ۱۹۰۷ زېږديز کال کي د چين د ستر دېوال يو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چين د ستر دېوال يوه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵. ماچو پیچو – پیرو

"ماچو پیچو خپله د "ماچو پیچو "او د "هواینا پیچو "(پښتو معنی: ځوان غر) په نامه دغرونو په منځ کي راښکېله سیمه ده چي د ۱۷۵۰ مترو په اندازه لوړ د "اروبامبا "په نامه رود پکي بهېږي.
ماچوپیچو چي د "د لاسټ سیټي آف د اینکاس(the Lost City of the Incas) "په نامه سره هم یادیږي د امریکا په جنوب لوېدیځ کي د "پیرو "د "ایروبامبا "په تنګي کي د یوه غره پر سر موقعیت لري. په کچوایي ژبه ماچو پیچو "د یوه زاړه سړي هسکوالی "معنی ورکوي.
ماچو پیچو د "اینکا "په نامه دوګړو یو ښار وو چي د سمندر د سطحي څخه ۲۴۳۰ متره (۸۰۰۰ فوټه) لوړ موقعیت لري. همدا راز دا ځای د اینکا دامپراطوری یو دمشهوره ترینو نښو نښانو څخه هم شمېرل کیږي.

تائید سوي سرچیني وایي چي د ۱۴۴۰ زېږدیز کال په شاوخوا کي د "پاچاکوتي "د سلطنت په دوره کي د ماچوپیچو د جوړولو پروژې پیل سوي دي. په دې ځای کي د هسپانویانو ترفتحي، یعني تر ۱۵۳۲ زېږدیز کاله پوري، وګړي اوسېدل. پوهان په دې عقیده دي چي دا ځای د کوم ځانګړي هدف لپاره نه دئ جوړ سوئ ځکه چي ددې ځای د ورتګ لاري ډېري خرابي دي. هغوی په دې باور دي چي دا ځای په پخوا وختونو کي د امپراطورانو، پادشاهانو او نورو پرمختللو خلکو د مېلې او ساعت تیري ځای وو. دا ځای د پرمختللو خلګو، مشرانو او دهغوی د نوکرانو لپاره ودانۍ لري او پکښي د ۷۵۰ تنو په شاوخوا کي خلګ دشپې پاتېدلائ سوائ. دیادوني وړ ده چي کله چي به د باران داورېدو په وخت کي هلته پادشاهان نه وه نو به نور وګړي زیات کم او یا هیڅ نه لیدل کېدل.
کله چي د اینکا سلطنت ماته وخوړه نو ماچوپیچو ته د اوږدې مودې لپار تګ راتګ بند کړل سو او ښار به اکثره وخت ایله – ېبله ولاړ وو.

همدارنګه یوه بله ډله پوهان بیا وایي چي ماچوپیچو د اینکا د سلطنت د دفاع لپاره یوه جوړه سوې کلا وه او کله چي هسپانویان راغلل نو د اینکا وګړو ضرورت نه درلود چي دې کلا ته بیا ولاړ سي او دخپل سلطنت دفاع وکړي نو بیې په نتیجه کي تګ – راتګ بند سو. خو دا دلیل بیا په دې سره یو ناکام دلیل دئ چي وایي د ماچوپیچو موقعیت داسي یو موقعیت نه وو چي دهغه ځایه څخه دي د اینکا دسلطنت دفاع سوې وائ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا سي هم ويل کيږي چي دا هغه ځای و چيري چي به د کوکاين بلګونه راټولېدل، ځکه هلته د کوکاين ډيري کروندې موجودي وې. خو دا خبره بيا په دې سره کمزوره کيږي چي وايي د هسپانويانو د راتګ څخه وروسته خو هم هلته د کوکاين کروندې موجودي وې نو بيا دې سيمي ته تګ راتګ ولي بند سو.

په تيرو نژدې وختونو کي دا معلومه سوه چي په ۱۸۶۷ زېږديز کال کي جرمني کان لټونکي او دلرګو سوداګر "اوګوستو بېرنس" د پيرو ددولت په اجازه سره دا غرنی ښار پيدا و لوټ کړ او همدا شاني يې ددې ځای لرغوني خزانې و اروپايي موزيمونه ته ورکړې.
په ۱۹۱۱م زېږديز کال کي تاريخ پوه "هيرام بينګام" د اينکا په وګړو او امپراطورۍ پسي يوه څېړنه پېل کړه چي ددې څېړني په سفر کي يې ماچوپيچو ددوهم ځل لپار پيدا (کشف) کړ.
دا ځای هغه وخت دنړۍ په کچه مشهور سو کله چي په ۱۹۱۳ زېږديز کال کي د نېشنل جيوګرافيک چېنل ددې ځای په اړه بشپړ معلومات نړۍ ته وړاندي کړ او په ۱۹۸۳ زېږديز کال کي دې ځای ته د يونيسکو د جهاني ميراث په ليست کي ځای ورکړل سو.

دا د غرو - رغونو په منځ کي زړه راکښونکې شنه سيمه چي نړيوال شهرت لري د ګرځندويانو لپاره ډېر مهم ځای دئ او هر کال د ۴۰۰۰۰۰ په شاوخوا کي ګرځندويان دې ځای ته سفر کوي. خو يونيسکو د ګرځندويانو په دې شمېر سره خوشحاله نه ده، ځکه د يونيسکو ډله بيريږي چي ماچوپيچو ته به د ډيرو ګرځندويانو د تګ راتګ له امله نور زيان هم ورسيږي.
همدا راز د ۱۹۹۰ زېږديز کال راهيسي دې سيمي ته نژدې هوټلونه او دوکانونه جوړ سوي دي چي د ګرځندويانو د اړتياوو په پوره کولو کي پوره رول لوبوي. ماچوپيچو ته په پخوا وختونو کي ورتګ څو ورځي په بر کي نيولې خو په عصري نړۍ کي څوک هلته د بس او اورګاډۍ په وسيله سره په ډېر لنډ وخت کي تلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هواینا پیچو (ځوان غر) د سر څخه د ماچو پیچو منظره

په ماچو پیچو کې د اینکا د قصر مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماچوپیچوپه۱۹۱۱ز کي

دماچوپیچو په شاوخوا کي د شنو غرونو او خپله دماچوپیچومنظره

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲. پټرا – اردن

لرغونی ښار پټرا د اردن و جنوب ته نژدې ددې هیواد په ختیځ کې د غونډیو په یوه تنګۍ کې موقعیت لري. پټرا چې په عربي ژبه د البترأ په نامه سره یادیږي د "نباطیانسیانو (الأنباط) "د مرکز یوناني نوم وو. "نباطیانس (الأنباط) "د جنوبي اردن د عربو او د عربستان په شمال کې د سامي خلګو یوه ډله وه. د پټرا په ښار کې شاوخوا ټوله ودانۍ، چې پخوا جوړې سوې وې، ورانې سوې دي.
دا ښار د تجارت او سوداګرۍ څلورلارې بللائ سو، ځکه چې د یمن څخه د "بخور" بوټي ددې لارې و ایران، سوریې، روم او یونان ته انتقالیږي. د بخور بوټي هغه بوټي دي چې په خونو او یا نورو ځایونو کې د ښه بوی د رامنځته کولو لپاره لګیږي. په پټرا کې د سوداګرانو د مالي حاصلاتو له امله د پټرا چاروا کې ښه شتمن سول چې په پټرا کې له دوی څخه پاته سوي ودانۍ د هغوی د شتمنتوب نښې بلل کیږي.

نباطیانس (الأنباط) ډیره موده خپله پادشاهي وکړه خو په ۱۰۲ کال کې د روم امپراطورۍ ماته ورکړه او دا سیمه د "عربیې" ولایت یو ښار وګرځېد.
پټ هندي سوداګر سویسزرلېنډي "جین لاوس بورکهاردت" په ۱۸۱۲ زېږدیز کال کې پټرا د غربي نړۍ لپاره ددوهم ځل لپاره کشف کړه، په داسي حال کې چې دا مهال د پټرا ښار وران سوئ و.
د شلمي پېړۍ په شلمو کلونو کې د لرغون پېژندني لپاره د پټو شیانو د راسربېره کولو په نیت کیندني پیل سوې. په پټرا کې لومړنی پلټني او کیندني په ۱۹۲۹ زېږدیز کال کې ترسره سوې چې په ۱۹۳۵، ۱۹۳۷ او ۱۹۵۴ ز کلونو کې پر مخ ولاړې. همدارا ز په ۱۹۵۸ ز کال کې د لرغون پېژندني برتانوی ښوونځی د پټرا د مرکز په کیندلو او پلټلو سره پیل وکړ. ددې وخت څخه بیا تراوسه پورې په دې سیمه کې لرغون پېژندونکي په پلټنو بوخت دي.
هېره دې نه وي چې د قران الکریم د الفجر په سورت شریف کې دا ځای د ثمود په نامه سره ذکر سوئ دئ.

د پټرا مهمې او لرغوني ودانۍ:

- د پټرا لویه مانۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د روم سرک
- المهلمه
- لوړ دقربانۍ ځای
- د خزنېه: چي د خزانې خونه هم ورته ويل کيږي په پترا کي تر ټولو مشهوره ودانۍ ده چي د ميلاد څخه مخکي په ۸۴م او ۸۵م کال کي جوړه سوې ده. زياتره پوهان په دې عقيده دي چي دا ودانۍ د "نباطيانس" د سردار "اريتاس III" په امر سره جوړه سوې ده. د "دخزنيې" د ودانۍ مخ څلوېښت متره لوړوالی او ۲۵ متره پلنوالی لري.همداشاني څېړونکو او پوهانو په تيرو لنډو وختونو کي دا په ګوته کړې ده چي د "دخزنيې" د ودانۍ جوړولو فقط ۳ مياشتي په بر کي نيولي دي. پام رااړونکې خبره داده چي دهغه وخت د معمارۍ دتخنيکونو په وسيله سره د يوې داسي ودانۍ جوړول يو ډېر غټ او ښېل کار دئ.
- ديرالبلح (صومعه: مانۍ، چيري چي روحانين اوسيږي): صومعه په پترا کي تر ټولو غټه ودانۍ ده چي د ښار دمرکزي بازار په شمال لوېديځ کي په يوه غره کي موقعيت لري. دا ودانۍ د سردار "اوبوډاس I" معبد و.
- د پترا کليسا: چي په انګليسي په (Petra Church) نامه سره مشهوره ده د پنځمي پېړۍ په پای کي جوړه سوې کليسا ده چي د جوړولو دوخت څخه يې بيا پنځوس کاله وروسته د بياجوړوني پروژې ترسره سوې. ددې کليسا اندازه ۲۲ په ۱۵ متره کي ده.دميلاد څخه وروسته د ۷۰۰ کال په شاوخوا کي دا کليسا په مکمله توګه سره وسوځېدل او ورپسې په لنډ وخت کي د يوې زلزلې له امله ورانه سوه. په ۱۹۹۳ زېږديز کال کي د پترا دکليسا په يوه کنج کي ۱۵۲ د "پاپروس لولې" پيدا سوې; دې لولو ته "پترا لولز" هم ويل کيږي. پاپروس يو ډول مصري بوټی دئ چي اوږدې پاڼې لري او په اوبو کي راشين کيږي.

په تيرو نژدې وختونو کي ددې کليسا په شاوخوا کي نوري کليساوي هم کشف سوي دي چي په اړه يې يې لاتراوسه زيات معلومات نسته. دا تازه کشف سوي کليساوي پوهانو د "شنې کليسا" او د "خط الراس کليسا" په نامه سره نومولي دي.

- او ځيني نوري ودانۍ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پترا لرغونی ښار په ۱۹۸۵ زېږدیز کال کې د یونیسکو د جهاني میراث په لیست کې ثبت کړل سو. دا ځای د ګرځندویانو لپاره د راز- راز لرغونو ودانیو او تاریخي اثارو د لرلو له امله ډېر مهم دئ.

د "اردن ټایمز" یو راپور لیکي چې د ۲۰۰۶ ز کال د نومبر او ډسمبر په دوو میاشتو کې پترا ته ۵۹ زرو کسانو سفر وکئ او زیاتوي چې د ګرځندویانو دا شمېره د ۲۰۰۵ زېږدیز کال د شمېرې څخه ۲۵ سلنه کمه سوې ده.

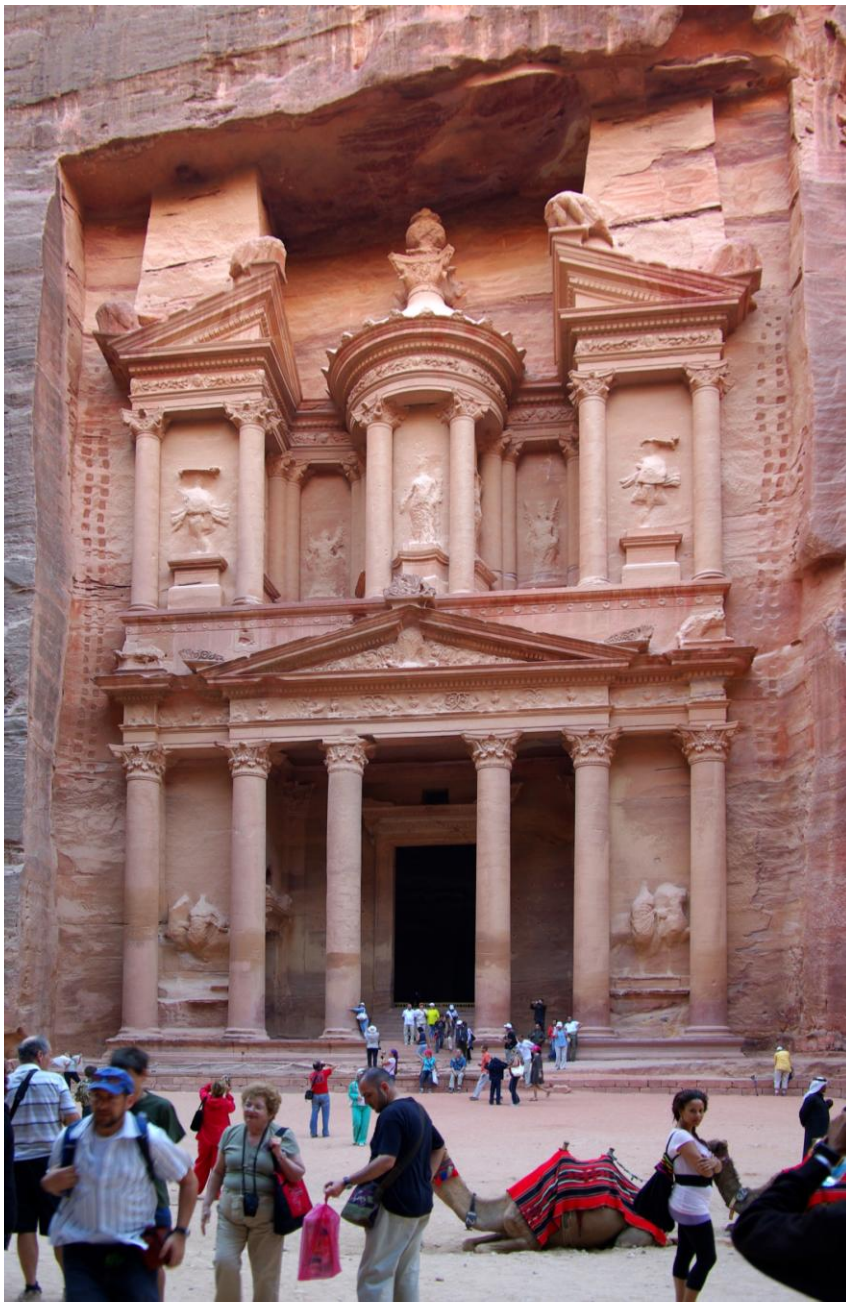

الخزنیه (د خزانې خونه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

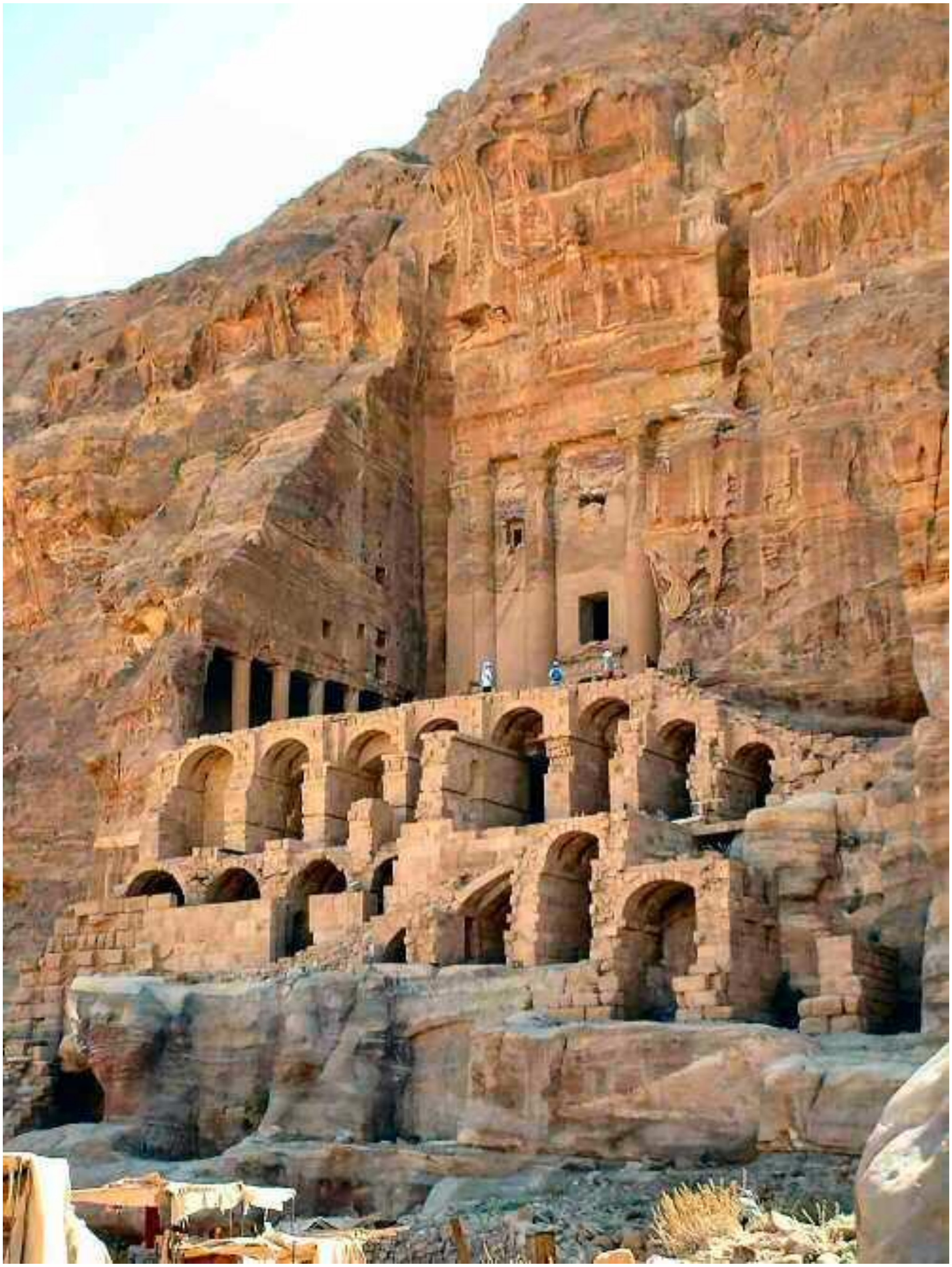

جـــــــرة قبـــر

(c) ketabton.com: The Digital Library

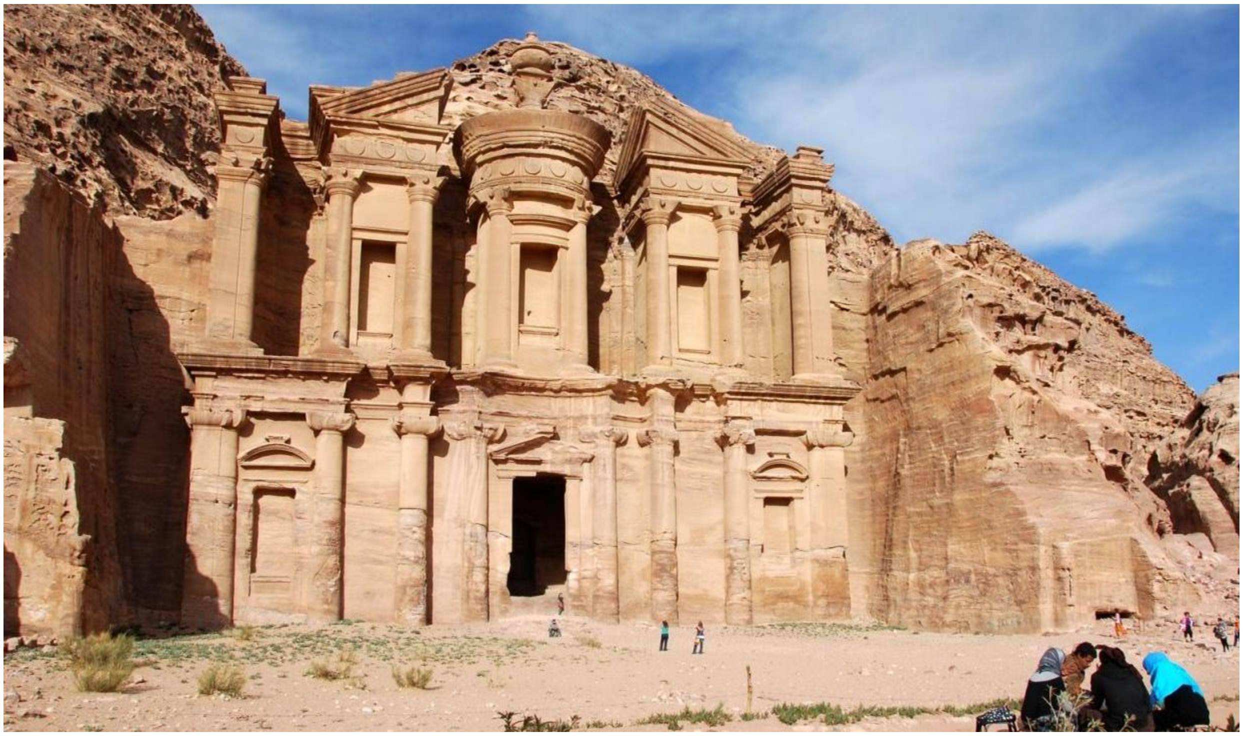

دیرالبلح(صومعه)

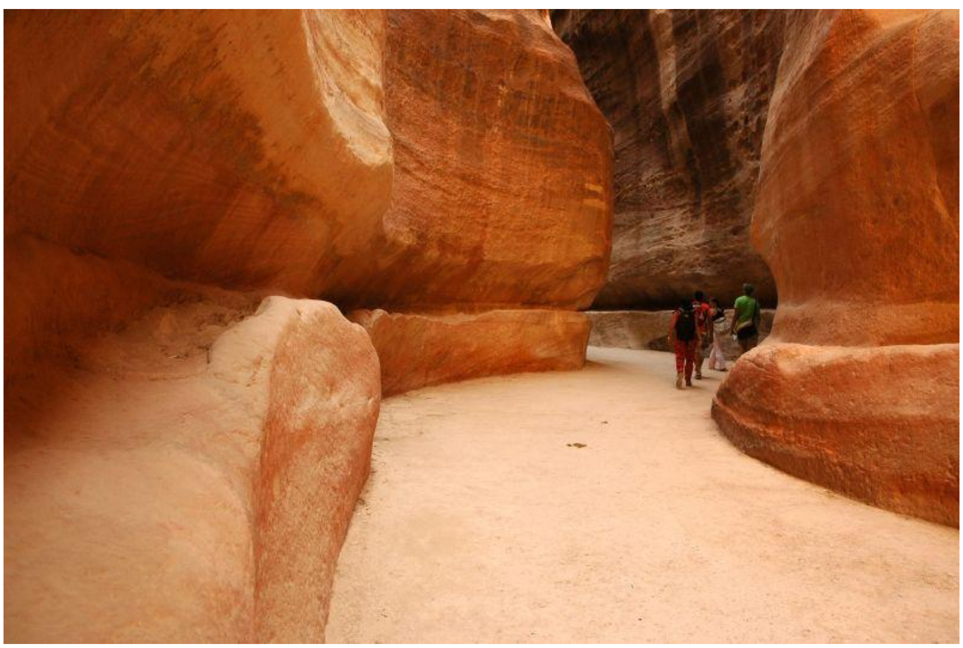

پـــتــــرا ته تللې لاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷. تاج محل – هندوستان

تاج محل د هندوستان په شمال کې د "اوتار پرادش" د ایالت د "اګرا" په ښار کې د ممتاز محل پر مقبرې یوه جوړه سوې ښکلې ودانۍ ده چې د مغول د امپراطور شاه جهان په امر سره د هغه د ماندینې ممتاز محل په یاد جوړه سوه.
ممتاز محل چې د ۱۵۹۳ زېږدیز کال د اپریل په میاشت کې زېږېدلې وه د ۱۲۳۱ ز کال د جون د میاشتي په ۱۷مه نېټه د نفاس په دوره کې په حق ورسېده.
شاه جهان چې د ۱۵۹۲ ز کال د جنوري پر پنځمه دلاهور په ښار کې زېږېدلئ دئ په ۱۲۳۱ ز کال کې د مغولو د امپراطورۍ ددورې په ستره خوښي کې هغه وخت د غم پر ټغر کښېناست کله چې یې د ربیمه ماینه، ممتاز محل، د څوارلسم کوچني "ګوهاره بېګم" د زوکړې پر مهال د ابد لپاره د نړۍ څخه سترګې پټې کړې. ویل کیږي چې پر امپراطور شاه جهان باندي په خپلو ښځو کې ممتاز محل ډېره ګرانه وه.

د ممتاز محل د مړني څخه پوره یو کال وروسته په ۱۲۳۲ زېږدیز کال کې د هغې د مقبرې د ودانۍ کار پېل سو. په زرګونو کسب ګرانو او صنعت ګرانو ددې ودانۍ په جوړولو کې کار وکړ. د ودانۍ د ډیزاین لپاره عبدالکریم مأمورخان، مکرامات خان او کندهاري انجینر استاد احمد لاهوري خپل ډیزاین پېش کړ، هغه وو چې د استاد احمد لاهوري ډیزاین د واکمنو خوښ سو. په ۱۲۴۸ زېږدیز کال کې د ممتاز محل د مقبرې کار پای ته ورسېد او ددې څخه پنځه کاله وروسته د مقبرې په شاوخوا کې د باغ او نورو تعمیرونو، لکه دروازه-روزه، کار پای ته ورسېد.

"جین-بېپټیسټ ټېورنیر" زیات کوښښ وکړ چې د "یامونا" په نامه د سیند پر مقابل طرف تاج محل ته ورته یوه بله ودانۍ جوړه کړي، چې هغه به خپله د مغولو د امپراطور لپاره وي او ټوله به د تور مرمر څخه جوړه وي. خو کله چې په ۱۲۶۶ زېږدیز کال کې شاه جهان د بندیتوب پر مهال ومړ، نو دا کار هیڅ ترسره نه سو او شاه جهان د مړني څخه وروسته په تاج محل کې د ممتاز محل څنګته خاورو ته وسپارل سو. د شاه جهان او د ممتاز محل د قبرو سرونه د تابوت په شان جوړ سوي دي؛ چې د شاه جهان د قبر سر د ممتاز محل د قبر تر سر لوړ دئ او همدا راز د ممتاز محل مقبره ۱،۵ په ۲،۵ متره کې جوړه سوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاج محل **۵۷** متره پلن ، **۵۸** متره لوړ او په لس زره متره مربع مساحت کي له سپينو مرمرو څخه جوړ سوئ دئ. د تاج محل په شاو خوا کي څلوري مناري ډيره موده وروسته جوړي سوې، چي لږ څه کږې دي; هغه په دې چي که کله زلزله وسي نو به منارې پر تعمير نه چپه کيږي. د تاج محل ختيځ ته يو مسجد او په لوېد ېځه برخه کي يې يو مېلمستون جوړ سوئ دئ.
ددې ودانۍ سره د چهارباغ يا مغول باغ په نامه يو باغ هم سته چي په **۳۰۰** متره مربع مځکه کي جوړ سوئ دئ او تاج محل ته لا ښکلا وربخښي.

د نړۍ په کچه مشهوره او لرغونی تاج محل هر کال د **۲** څخه تر **۴** ميليونو پوري ګرځندويان ځانته رابولي چي زياتره ګرځندويان هلته د اکتوبر، نومبر او فبروري په مياشتو کي سفر کوي، ځکه چي په دې وخت کي هلته هوا مناسبه وي. تاج محل د هفتې په ټولو ورځو کي د سهار د **۶** بجو څخه بيا د ماښام تر **۷** بجو پوري د ګرځندويانو او ليدونکو پر مخ خلاص وي، خو د جمعې په ورځ د ماپښين د**۱۲** بجو څخه بيا تر **۲** بجو پوري هلته عبادت يا لمونځ کونکي موجود وي.
په **۱۹۸۳** زېږديز کال کي تاج محل د يونيسکو د جهاني ميراث په ليست کي ځان ته ځای خپل کړ.

د تاج محل ودانۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاج محل ته د داخلیدو دروازه (دروازه-روزه)

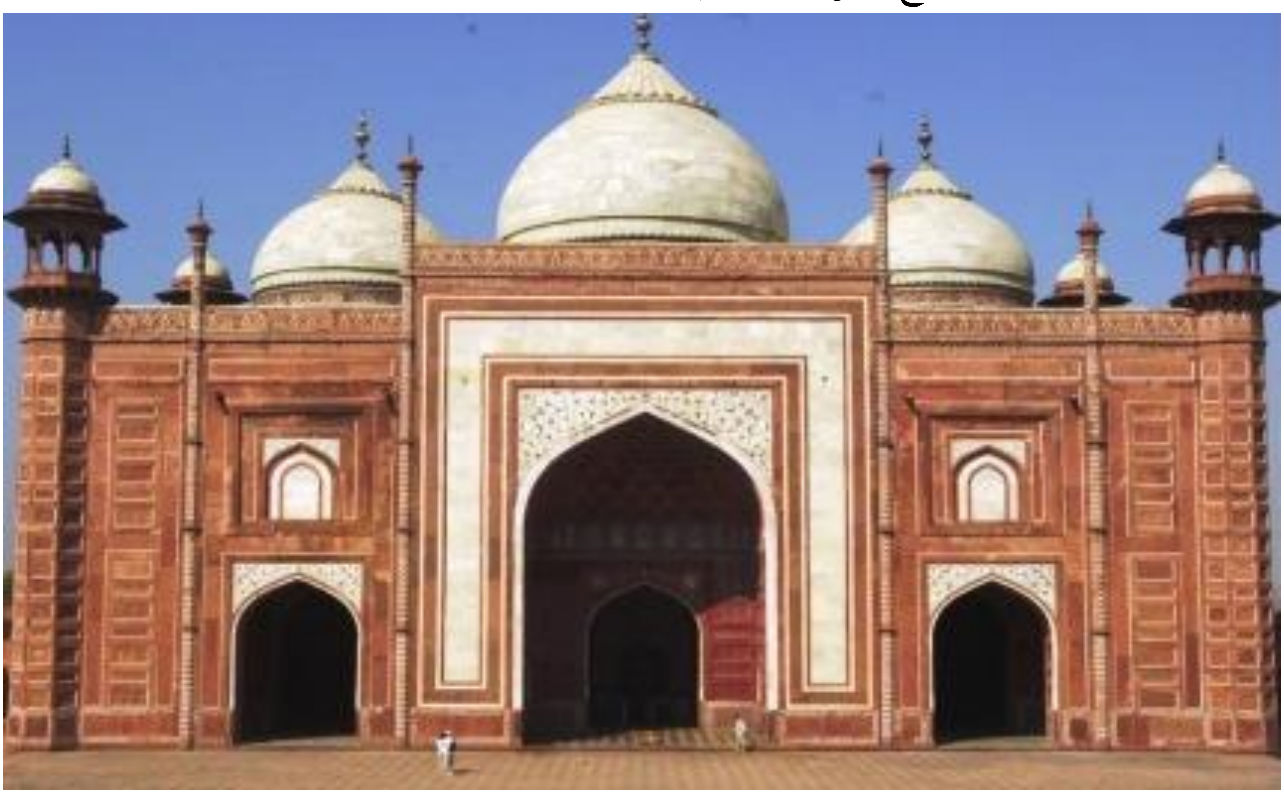

د تاج محل مسجد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ممتاز محل او شاه جهان د مقبرو پر شاوخوا جوړه سوې پنجره

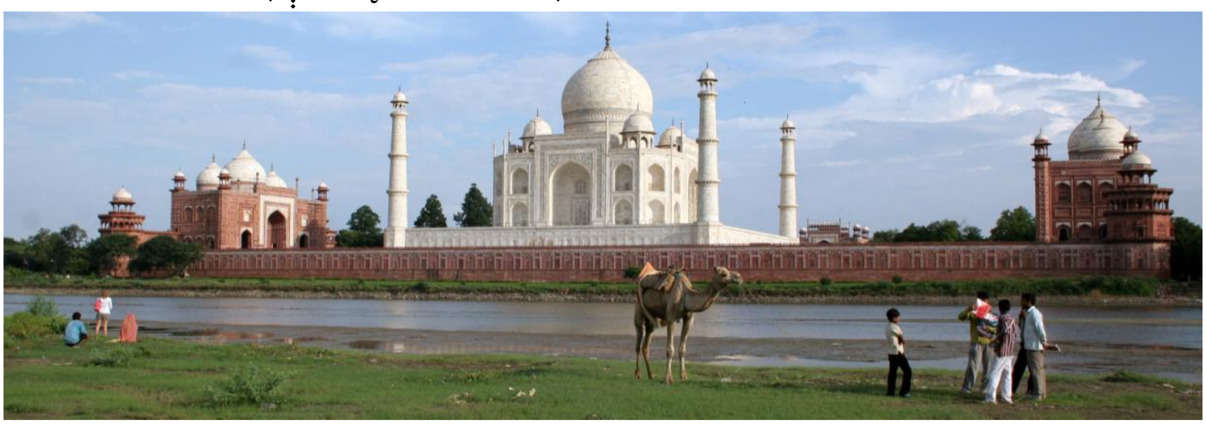

د "یامونا "د سیند دهاخوا څخه د تاج محل یو انځور

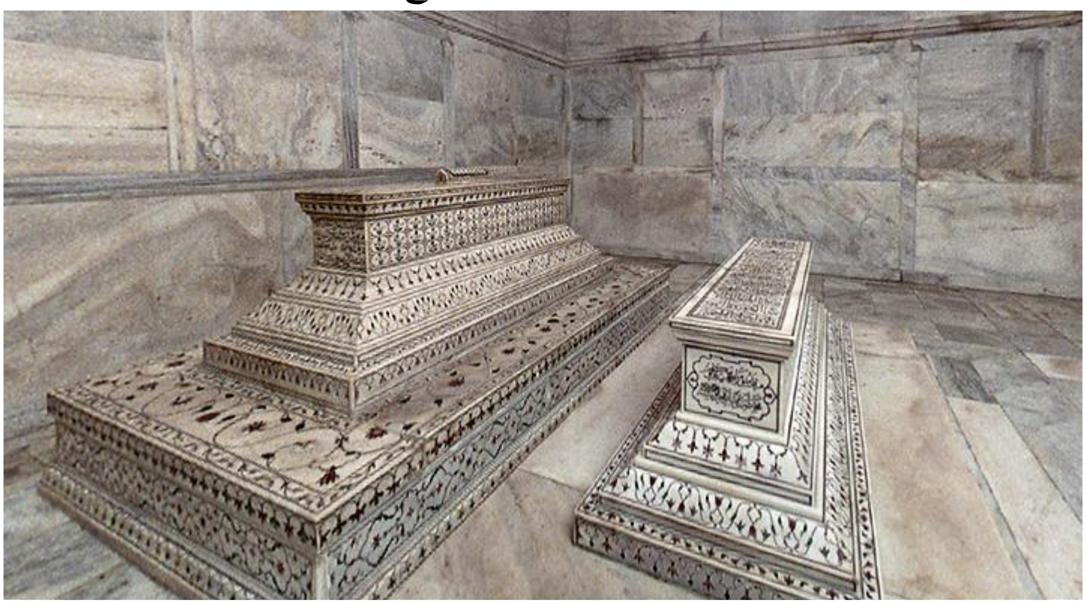

د شاه جهان او ممتاز محل مقبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرچينې

ددې کتاب د ژباړلو پر مهال د لاندينيو ويبپاڼيو څخه معلومات راټول سوئ او ورپسې ژباړل سوئ دئ:

- د انګليسي ويکيپيډيا
- د هالنډي ويکيپيډيا
- نيو سېون ونډرز ډاټ کام

د ژباړن آثار (ناچاپ):

۱. زما سوی !	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۲. فټبال	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۳. کره کي سپی	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۴. سره زر	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۵. د نړۍ اووه عجايبې	همدا آثر	ژباړه
۶. دنوبل جايزه او ګټونکي يې*	ژوندليکونه او ...	ژباړه
۷. درې ماشومان او يو ستوری	ناول	ژباړه

د نوبل جايزه او ګټونکي يې*: دغه آثر تراوسه بشپړ نه دئ، خو په لنډه موده کې به يې ژباړه مکمله سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پـــــای

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library